

Un discurs despre recesiune și război, pentru o Americă prosperă și sigură

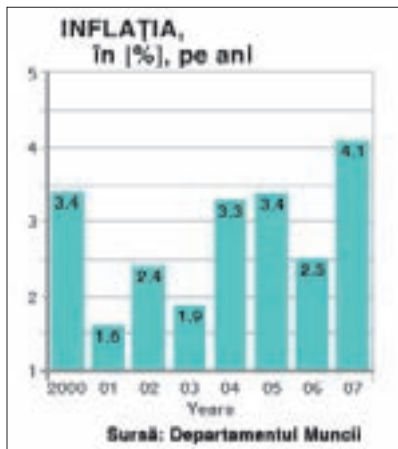
✎ Mihail RICINSCHI

Discursul despre starea Uniunii este materializarea acelei cerințe a Constituției americane, care îl obligă pe președinte să informeze anual Congresul cu privire la situația curentă a țării și să recomande spre deliberare măsurile considerate adecvate îmbunătățirii acesteia. Intervenția președintelui vizează agenda anului în curs și prezintă poporului

american cele mai însemnate realizări ale mandatului său.

Primul discurs despre starea Uniunii a fost rostit în 1790, la New York (prima capitală a „Statelor”), de George Washington. Al treilea președinte însă, Thomas Jefferson, considerând că o asemenea intervenție este nepotrivită cu tânăra democrație, fiind, mai degrabă, gestul unui monarh, a renunțat la discurs și a trimis Congresului un mesaj scris. Și în următorii 100 de ani, toți președinții au recurs la aceeași procedură. Abia în 1913, pe timpul lui Woodrow Wilson, s-a revenit la intervenția directă, considerată mai *convingătoare* pentru adoptarea măsurilor impuse de participarea Uniunii la Primul Război Mondial. Apoi, în contextul consolidării tot mai accentuate a instituției prezidențiale, în anii secolului trecut, a crescut și importanța discursului, impactul acestuia sporind considerabil în momentul când a fost radiodifuzat și, apoi, televizat, „pionierii” fiind Calvin Coolidge (1923), respectiv, Harry Truman (1947).

Fără a ne cantona în istorie, o să amintim totuși momente-cheie ale istoriei Statelor Unite, marcate de discursuri asupra stării Uniunii: ● *Doctrina Monroe* (1823), care a impulsat mișcarea de independență a statelor Sudului față de Spania, ● intervenția lui Abraham Lincoln (1862) pentru desființarea sclaviei, în contextul Războiului

Civil, și, nu în ultimul rând, ● discursurile actualului președinte Bush, din 2002 și 2003, care au susținut roșul intervenției militare în Irak și au lansat faimoasa (și acum)

axă a răului, ca amenințare de prim ordin la pacea lumii și motivație esențială a unei noi modalități de exprimare în politica externă și militară a Statelor Unite. În care, **prevenirea** are o dublă conotație: *prevention* (erodarea amenințării exercitate de inamic) și *preemption* (folosirea forței înainte de concretizarea amenințării), ceea ce înseamnă concepte total diferite.

Marcând ultimul an al celui de al doilea mandat al președintelui Bush, Discursul din 29 ianuarie a fost, fără doar și poate, diminuat ca importanță de o campanie electorală, mai

animată ca oricând, mai ales, prin dezbaterile Democraților Barack Obama și Hillary Clinton, care, în cursa pentru președinție, au captat interesul public prin proșpețime și respect reciproc, atât de rare și de dorit în peisajul politic. Și ca și cum asta nu ar fi fost de ajuns, la o săptămână, urma *SuperBowl*, a XLII finală a campionatului de fotbal american, eveniment ce polarizează, oricum, atenția dintotdeauna și de oriunde a americanilor.

În principal, Discursul s-a focalizat pe recesiune și războiul din Irak. Firesc. Sunt lucrurile care îi dor cel mai tare pe americani. Iar pentru *Grand Old Party*, motivele notei proaste primite pentru calitatea guvernării. Dar dincolo de rezultatele sondajelor asupra popularității (echivalent al încrederii), dincolo de greutatea distinctă, intrinsecă a celor două principale subiecte ale stării

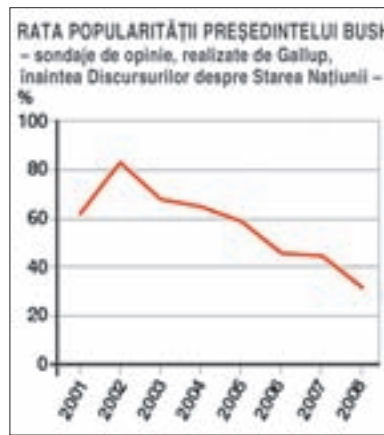
Uniunii, **interconținerea** lor – declinul economiei drept consecință a angajării militare în campanii care nu se mai termină – înseamnă ca efect imediat diminuarea drastică a

șanselor republicanilor de a rămâne la putere. Consecința pe termen lung fiind și mai gravă: intrarea într-un con de umbră, care ar putea dura o bună bucată de vreme. Iar ipoteza nu este gratuită și are oricând putere de acoperire, pentru că, mai ales în America, (aproape) totul se plătește. Acum ar fi rândul „elefanților”. Așa s-a întâmplat în 1929, anul Marii Crize, pe timpul mandatului Republicanului Herbert Hoover – victoria Democratului Franklin D Roosevelt a fost zdrobitoare, iar „dictatura” partidului său a durat o generație. Sau în 1980, când, poate, cel mai popular președinte Republican, Ronald Reagan, a „profitat” de inflația-record a Administrației Carter. Sau în 1992, când situația economică precară a Administrației lui George H. Bush l-a împins în funcția supremă pe Democratul Bill Clinton. Ca de obicei, istoria se repetă, evident, cu alternanța de rigoare, pentru ca morala să fie mai ușor de formulat și acceptat.

„Argumentele” actualei recesiuni sunt evidente, mai ales, pentru că lovește în clasa de mijloc, baza societății americane. ● Creșterea anuală, pe ultimele trei luni ale lui 2007, a fost de 0,6%, după ce în lunile anterioare (iulie-septembrie), fusese de 4,9%. ● Prăbușirea ratei de creștere ar fi fost declanșată de

criza din sectorul construcțiilor, al cărui declin (16,9% – cel mai mare din ultimii 25 de ani) are drept cauză colapsul prețurilor, pe o pantă-record, cum nu s-a mai înregistrat din anii '30. ● Iar căderea ratei, în ultimul trimestru al lui 2007, depășește în valoare absolută până și cele mai pesimiste anticipări, care nu erau sub 1,2%. ● La nivelul anului 2007, creșterea a fost de doar 2,2% – cea mai mică din 2002, când Statele Unite cunoșteau o învioreare după o perioadă de declin. Nici perspectiva nu este roză: ● Fondul Monetar Internațional estimează că recesiunea economiei americane va fi mai profundă și va dura mai mult decât se apreciease inițial, astfel că, în 2008, media creșterii nu va depăși 0,8%. Situație în care directorul Fondului, Dominique Strauss-Kahn, subliniază necesitatea de măsuri monetare și fiscale. La intervenția Rezervei Federale, dobânzile au scăzut de la 4,25 la 3,5%, și este posibil să mai scadă, tocmai pentru a da un impuls atât de necesar economiei. Oricum, spațiul de manevră este, cu certitudine, limitat. Economic și politic. Și nu în ultimul rând, de timpul care a mai rămas la dispoziție pentru redre-

sarea situației. Doar un an. Ultimul al Administrației Bush. Planul de salvare ar trebui să creeze 500.000 noi locuri de muncă, să impulsioneze economia cu circa 0,66%, să reducă retroactiv taxele, astfel încât bugetele familiilor din clasa de mijloc să fie simțitor degrevate. Specialiștii sunt

însă rezervați asupra eficienței acestuia. Fie numai și pentru simplul fapt că prețul energiei crește.

În ceea ce privește ecourile Discursului în presa scrisă, este cert că optimismul comentariilor este bine temperat. **Washington Post:** *În ultimul an al mandatului, cu americanii votând deja posibilul succes, Președintele Bush reconfigurează ceea ce mai este posibil într-un Congres controlat de opoziție și reformulează cele mai eficiente căi pentru a obține ceea ce dorește pe plan internațional. Agenda cu ceea ce mai trebuie făcut pare să includă consolidarea realizărilor și focalizarea atenției pe acele puține obiective pe care le mai poate îndeplini.* **New York Times:** *„Bush invocă «miracolul Americii», dar, în mare, reia aceleași idei: reducerea taxelor, lupta împotriva terorismului, războiul din Irak. Nimic din ce a propus luni nu va redefini, probabil, modul cum istoria îi va judeca prestația.* **Boston Globe:** *„Președintele este dornic să își încheie mandatul în postura pe care și-o dorea înainte de 9/11 – înainte ca lumea să se schimbe și consilierii săi neoconservatori să îl convingă asupra oportunității intervenției militare în Irak. Este posibil ca în acest discurs să întrevădem ceea ce putea fi instituția prezidențială și să sperăm că nu este prea târziu să credem în câteva dintre promisiunile sale.* Marile ziare adoptă, după cum se vede, echidistanța și luciditatea, expresii ale unei bune măsurii și condiție obligatorie pentru concluzii realiste.

Vom încheia nu neapărat într-o notă optimistă, care îi caracterizează pe americani în toate împrejurările. Ci în nota discursului. Pentru a scurta drastic semnificația titlului și pentru a trage totuși o concluzie, o să spunem că, dincolo de problemele abordate și detaliile acestora, mai mult sau mai puțin subiective, recenta expunere asupra Stării Națiunii a fost nu neapărat *sprintul final*, cum se afirmă în *Miami Herald*, ci, mai degrabă, ceea ce trebuia să fie, un discurs despre încredere. Restul sunt amănunte. Nu lipsite de importanță însă.

Asemenea celor din România, televiziunile de peste Ocean nu ratează prilejul de a capta atenția publicului cu subiecte de senzație: obiecte zburătoare neidentificate au invadat statul Texas, o tânără însărcinată înrolată în marina militară a fost ucisă de un soldat, tot din U.S. Navy, urmărit fără încetare în SUA, în Mexic și mai știu eu pe unde, mai ceva decât o caută OTV pe avocata Elodia prin Europa.

Asta e doar, așa, pată de culoare! Pentru că, mult mai stăruitor, mult mai convingător decât pe la alții, posturile TV se ocupă de lucruri serioase.

În toamna lui 2008 americanii își vor alege noul președinte. Ne aflăm abia în etapa în care, în cadrul unui proces complicat și cu adevărat democratic, partidele își desemnează candidații, dar percepția mea este aceea că alegerile ar avea loc peste câteva zile! Dezbateri aprinse, întâlniri cu susținătorii, declarații și controverse, sondaje după sondaje; totul în stil pur american, amalgam de propagandă electorală și spectacol. Dar pe un fundal, „background”, cum ar zice yankeii, cu nori negri: economia în convulsie, teama de recesiune, criza creditelor ipotecare, creșterea prețurilor la gaz, vremea furtunoasă și imprevizibilă.

În lumea de peste Ocean SCENE ELECTORALE CU BACKGROUND ÎNNORAT!

● Corespondență din SUA

✎ Colonel (r) Ion SOFRONIE

Îmi lipsesc virtuțile analistului în măsură să pătrundă esența frământărilor economice și să descifreze subtilitățile mecanismelor financiar-bancare. Mai la îndemână îmi sunt, și, poate, de aceea urmăresc cu un plus de atenție discursurile pe teme de politică externă și de securitate. Am desprins ideea că, alături de situația economiei americane, de schimbările cu care își propun candidații să atragă electoratul, poziția față de războaiele din Irak și Afganistan ca și atitudinea față de Iran constituie subiecte de prim rang ale dezbaterilor și controverelor electorale. Sigur, înainte de a fi îngrijorat de problemele securității, cetățeanul, pentru care America rămâne intangibilă (dar nu chiar atât, cum a arătat 11 septembrie), iar ceea ce este american este neapărat *„the best”*, e preocupat de reducerea taxelor, durata sau cuantumul indemnizațiilor de șomaj, scăderea dobânzilor, asigurarea locurilor de muncă. După cum tot atât de sigur este că o parte tot mai mare a electoratului conștientizează deja legătura dintre cheltuielile militare, costul imens al războaielor și criza imobiliar-bancară care amenință să afecteze ansamblul economic.

Și totuși el, cetățeanul, este pus în fața unei dileme: pe de o parte, dorește ca America să nu mai poarte astfel de războaie, ca americanii să nu mai moară pentru alții, ca banii din taxele lor să nu mai fie cheltuiți într-un război pentru petrol (sau și pentru petrol!), pe de altă parte, nu știe ce ar trebui făcut pentru asigurarea carburantului pe care-l consumă, mai abilit decât rușii și americanii la un loc, dar la un preț mai mic. De aici și dilema alegătorului de a opta pentru un președinte promotor al continuării și sporirii angajamentului militar sau pentru unul care se opune războiului. Până la *„stingere”* dilemelor (oare?), fosta prima doamnă SUA, senatorul african-american de Illinois, celebrul fost primar de New York, de fapt, toți cei care... candidează la postura de candidat la președinție se confruntă în campania pentru atragerea electoratului. O campanie a cărei tensiune e în continuă creștere. Senatorul Obama, care se opune confruntării militare din Irak, reaminteste că Hillary Clinton a votat legea care autoriza războiul. Colega de partid contraatacă: este adevărat, în 2002, domnul Obama a contestat public războiul, dar în anul următor n-a ezitat să le declare jurnaliștilor că este de acord cu președintele George W. Bush și cu poziția lui față de ostilitățile din Irak; mai mult, de când a devenit senator, el votează an de an finanțările pentru război! Cu așa dispută aprinsă între candidați, plătitorii de taxe-alegători se afla în și mai mare derută: cine susține războiul și cine e contra?

Cu adevărat împotriva este omul obișnuit, căruia îi stă inima în loc la gândul că acolo, în deșert, sub tirul nimicitor, se află soțul, ori fiul, ori tatăl, ori camaradul, că oricând glonțul poate lovi... El care resimte dureros faptul că onorurile militare, drapelul instelat, compensațiile de orice fel nu-l vor reda familiei pe cel drag.

Rămâne de văzut cât va conta votul său!